

**D. Marcvs Evangelista. Rodolphi Gvaltheri Tigurini in
Euangelium Iesu Christi secundum Marcum Homiliæ
CXXXIX.**

Gwalther, Rudolf

[S.I.], 1570

VD16 W 1048

Homilia XCIII. Et ingressus est Hierosolymam Dominus, & in templum:
cumq[ue] circunspexisset omnia, & uespera iam hora esset, uenit
Bethaniam cum duodecim. Et postero die, cùm exissent Bethania, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71833](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-71833)

obedientiam Christo subigi debet, ut huic soli seruiat. Et cum ista omnia præstitimus, nos tamen seruos inutiles esse faciamur, omnemque gloriam vni Deo solidam transcribamus. Hæc sunt hominum Luc. 17.

Porrò argumenta tuæ, crudelæ, inimicæ, fini, dum præterea enier volunt. Neque et relatio, tales sequuntur infester inestant, ita non recipiuntur.

Quid autem inter haec auctoritate regni Christi præludia pharisai faciunt, quos contra illum con-

spicuisse iam saepe diximus? Ringunt illi tantos honores ei inuident. Nam ut Lucas scribit,

discipulos increpari & ipsis silentium imponi postulare. Quo exemplo docemur, semper fore, qui suum

animorum suorum discordiam examinent: ut interim de illo nihil dicamus, qui Christum ne intra ut

beis quidem admittunt, vel sponte se ingenerente eiciunt, & saepe persequuntur.

Vt Christi gloria et regno in

p[ro]p[ri]e afficiantur.

Quid autem inter haec auctoritate regni Christi præludia pharisai faciunt, quos contra illum con-

spicuisse iam saepe diximus? Ringunt illi tantos honores ei inuident. Nam ut Lucas scribit,

discipulos increpari & ipsis silentium imponi postulare. Quo exemplo docemur, semper fore, qui suum

Christo honorem inuidant: quorum principes facile sunt Pharisai, quos proprie iustitia fiducia in-

flat. Successerunt in horum locum hodie Monachi, qui cum Christi predicatione suam hypocritam

argui, & proinde regnum suum, quod illa sola nuntiatur, euenter non ignorant, mox illi obstreput, et ne-

farij scelus esse arbitrariuntur, si homines plebei & illiterati de Christo & religione verba faciant. In-

terior que ipsorum est astutia, principes & reges in suas partes trahunt, & illis nefariorum consilio-

rum aduersus Christum antesignanos sepe præbent. At hic nos Christi responsum consolerur, dicen-

tis: Dico vobis, quod si hi tacuerint, lapides clamabunt. Docet hic fieri non posse, ut regni sui & salu-

ris doctrina reprimatur. Qui enim ita Deo visum est, ut Christus per Euangelium in orbe regnet,

namque hoc negotium non humanis vel viribus vel consilijs, sed spiritu sancti operatione transfiguratur,

qui obsecro Dei decreto obstat, aut spiritui sancto silentium imponere poterit? Spiritus ventus ubi-

unque voluerit, nec lapides modo, reverterit omnes mundi partes contra eos concilant & pu-

gnant, quod Christi regnum extingueri conatur. Exempla in historijs passim sunt obvia. Consolentur

nossilla aduersus impios mundi conatus. Ringuntur Monachi, contabescant sacrificuli, tremant po-

poli, tendant principes, & armis omnia miscent potentiissimi reges, illisq[ue] clausum canant, & leta-

omnia policeantur Pontifices. Regnabit tamen Christus, & in se credentes regni sui coheredes faciet.

Ipsi debetur benedictio, honor, gloria & potestas in æternum. Amen.

Vt Christi glo-

ria et regno in

p[ro]p[ri]e afficiantur.

P[ro]f. 2, 110.

Marc. 13:

Ioan. 3, 1

H O M I L I A X C I I I .

Et ingressus est Hierosolymam Dominus, & in templum: cumque circa cunctis p[ro]p[ri]etatis eius omnia, & uespera iam hora esset, uenit Bethaniam cum duodecim. Et postero die, cum existent Bethaniam, clurij. Cumque uidisset sicum eminus habentes folia, uenit num aliiquid in ea inueniret: & cum uenisset ad eam, nihil inuenit nisi folia (non enim erat tempus ficiuum, & respondens Iesus, dixit sicut: Ne amplius ex te in seculum quisquam fructum edat. Et hoc audierunt discipuli eius.

Quoniam omnibus seculis de regno Dei per Christum instaurando varia & diversa hominibus sententie fuerunt, quorum alii quidem propter villem & ignobilem speciem asperciunt, alii vero terrenis modo intenci cœlestia neglexerunt. Ipse Dominus Iesus non temere pati lo antequam moreretur, suo in urbem ingressu palam testari voluit, quæ nam sit regni ipsius ratio, quid in hoc sperari debeat, & quæ illorum sint officia, qui cœlestis regni gaudios in ipso frui cupiunt. Et de his quidem omnibus nuper abunde dictum est. Sequitur in presenti, ut Hierosolymitani ciues Christi aduentu affecti fuerint, quid ille primum in urbe fecerit, & ut eodem quo venerat die, uerbo denuo sit egreditus. Et quia in his describendis Marcus pro suo more brevior est, aliunde pertenda erunt quæ ab illo omittuntur.

De Hierosolymitanis Mattheus scribit, quod ad Christi ingressum tota ciuitas commota sine Hierosolyma consternata fuerit. Erat hoc factu necessarium. Nisi enim in solito terrorre ipsis consternasset Domini n[ost]ri, nunquam passi fuissent illum pro Rege celebrari, sed quod istud non absq[ue] periculo rotius gentes fieri poterat, quæ illo tempore Romani imperij legibus parebat. Tertii vero quis nam ille fit, interrogetur. Respondeatur a turbis ipsum deducentibus (quos exterios & peregrinos fuisse nuper diximus.)

Tunc est Iesus ille prophetæ à Nazareth Galilæo. Prophetam vocant, quem prius Regem & Sal-

Deutio. 18.
Isiae 61.

Divine Christi
potentia argu-
mentum.

1oan. 5.
1. Corinth. 15.
2. Theſſ. 4.
Hieroſolymita-
norūignorātia,

Ioan. 5.
Luce 24.
Ioan. 7.

Matth. 15.
Ioan. 5.

Matth. 11.
2. Corinth. 1.

Christus in tem-
plum dierit.

Ioan. 18.
Religiosus cura
ad magistratus
pertinere.

Rom. 13.
Pſalm. 82.
Deut. 17.
Pſal. 72.
Leuit. 24.
Deut. 13.

Isiae 49.
Pſal. 2.
Math. 27.
Ioan. 3.7.
Acto. 8.10.16.
Rom. 16.26.

uatore dixerunt, non quod nunc humiliis quid de illo sentiant, sed ad scripturam refutare, p. Meſtam prophete et citoſulo insigniunt. Et ut priores acclamationes ipſis spiritu sancto p. nos nec ſed reprobatione illis temere excedere arbitror. Nam ſi regem dixiſent, mox ſatim aſſi- Diuina Christi poterant. Nobis autem in bō diuina Christi potencia & maiestas obſervanda rem, quia in hu- miliis iſta ſpecie elucet. Puerile & ladriciæ videri poterat omne hoc quod agebatur. Sed quando- sit, urbi maxime & celeberrime terror em inicit. Eadem eſt Euangelica predicatione, p. t. cacia. Eſi enim mundi iudicio ſtude & ridicula videatur, tamen & reges terreni & mundi non comover. Quid ergo fore pot abutimus, quando in nouissimo die terrible illa Christi vox & an- tuba audierit, & ipſe Christus in gloria patris veniet ad iudicandum vivos & mortuos? Hinc memores ſtudeamus nos in illa diuina ſanctis & integris feruare, ſimiliter aduersus mundi iudici- ſolationem petamus, &c. At non minus obſeruanda eſt Hieroſolymitanorum ignorātia & stupiditas. Fuit in ea vī ſebes religionis & ſchola totius genitioſiſtima. Adiuuata & frequenter Moſis & prophetarum voci, in quibus luculentia de Christo teſtimonia erat. Deinde ibidem Christus non ſemel magna omnium cum admiratione, & doctrina miraculare plena pro- marat, ex quibus vel rude vulgus ipsum promiſſum Meſtam eſſe agnoſebat. At qui vobis ues ſunt, poſt omnia illa nunc demum, quis nam ſit, interrogant. Cui a tanta stupiditate & humanis traditionibus porius quam ſcripturnis intenſi eſſent, & ipſi ſcriba ambitionis & gloriati- ſtuſtudio excacari, ea que in ſcripturnis de Meſta habentur, nec intelligere ne credere possint, ipſe Christus apud Ioanne ipſiſ exprobavit. Quid ergo mirum eſt, si hodie etiā in ſcholis cathedralibus ecclieſijs, vbi magnifici illi doctores & praefati regnū obtinent, maxima eſt con- mylteriorū ſalutis ignorantia? quid olim apud Iudeos regnariſſit? Venerum nos potius Dei citham, quia diuicio hinc ſui regni mysteria celat sapientia huic ſeculi, & eadem reuelat parvula, & mulcet aliorum ratione, Chriftum Iesum agnoſemus & amplectemus, qualem nobis ſcriptura promi- Porrò Christus, urbem ingrefijs, recta in templum diuerit, & in hoc ſingula videntur. Quia enim regni Dei inflaurator venerat, hanc curam maxime ad ſe pertinere putauit, ut Donum ad erroribus & prophanis mixturiſ ſe repugaret. Mox ergo (v. Mattheus & Lucas) videntes & ementes ē templo ejici, & hoc ipſum (v. ſequenti ſermone pauiſ) origine de- ſu denouo facit, deq; vero templi vſu illos admonet. Præterea claudo & cauſo mirabolio populum ad ſe conſuentem doceat, quod illum vſque ad eum diem, quo capiſt eſt, ſuſtatuſt. At quia de templi repurgatione ſuo loco dicetur, in praefiti illiū conſideratione, in templum potius, quam regum palatium (quale tunc Antonia erat Hieroſolymis) ſupera- riū dierit. Ita enim testari voluit, regnum ſuum non eſt de hoc mundo, & ſex non mīra causa, & ut hominum ſalutis consulat, in mandatum venire. Simil autem ſuo exemplu do- gionis curam ad magistratus & reges pertinere. Eſi enim hanc non armis, sed Verbo ſuſtatione Deo inſtituti ſunt, qui illis authoritate & potentia inſtruxit, inter eis (v. in Pſalmi 140) mediū confidere: aq; ſimiliter ſane fuerit, ut iudem Dei gloriam cum primis curen, ne illam impo- lo ſua fidei commiſſo collabi patiatur. Ideo Legis librum regibus familiaritatem illi ſuſtatuſt, p. ſeudopropheſis ſimil atq; blaſphemis penas capitales conſtituit, que de illis non miti nego- tias legitemis ſumi poſſunt; niſi ἀποχρήση & frenem quidam auendit & facienda ſubtem- tuere liberat. Arguitur his fanatici, qui religionem ad magistratus nihil perire clementem & nefas eſſe, ut qui Christo nomen dederunt, magistratum gerant, aut in aliqua politica ſuſtentur: nec alio ferè argumento nituntur, quād quid vteri ſtamentum exempli ſuſtatione, p. uire clamat. At alind ſcripturam docent, que de Christi regno vaticinantes, reges ecclieſi marini- re dicunt, & eos dehortantur, ut ſe totos Christo & verbo ipſius ſubiciant. Ei in novo teſtamen- ſepham ab Arimathea, Nicodemum, Eunuchum, Achyrophorem, Cornelium, Paulum, Sرجон, rafsum quæſtorem & alios plures, qui in magistratu erant, ad ſidem conuerſi ſe legimus, pa- terim functionem ſuam retinuerunt, nec illi renuntiare iuſſi ſunt. Et quis obfero dubitabili-

ad scripturamq[ue] spiritus sanctus p[ro]p[ter]a sent, maxime fessus eranda rem, quae sed agebat. Sed lice predicationem reges terret, & modicilla Christi vox in rinos & munera q[ui] adhuc su manu p[re]latis mitiorum & temerisima. Autem lo felimonia exi. De inā miraculis p[ro]p[ter]a sebat. Atque r[ati]o a tanta fidelitate iba amissio & g[ra]tia nec credere posse etiam in schola aduentum, maximis ambitionis sententias potius Dei r[ati]o sel parvuli & milia in nobis scripturae hoc singula vide ac estime putauit. De Athene & Lasciva ne patet, jocundis & cacos miraculorum & capris ei[us] singulis illud confiditatem Hierosolyma in uno mundo, & se non solum exempla duxit, sed & armis, sed & vestimentis constituit, & reges eccl[esi]as nuncig. Quia enim magis illos viri in P[ro]phetis p[re]dictis curen, nec illam plurimam esse videntur de illis non sump[er]petrari & facta libidinosa, ut nihil perirent, donec in aliquo politice p[ro]p[ter]a nenti exempla n[on]naturales reges eccl[esi]as nuncig. Et in novo testamento, Paulum Bergum, conuersos esse legimus, quae obsecro dubitare.

bis religionem & ecclesie pacem cum primis cordi fuisse? Quid anno Paulus ob fidem periclitans Romani imperij leges & magistratus opem imploravit, & armorum praesidio legitimè se defendi A.C. 16, 22. C. voluit? Minime erga audiendi sunt, qui hodie sub religionis praetextu magistratus & publica iuria 23. C. conuellunt: & quicunque in magistratu versantur, tunc demum se officio fungiscant, si Dei gloriam & cultum prouehant atque tueantur, quod olim Davidem, Solomonem, Ezechiam, Iosiam, & post hos Constantinum, Theodosium aliosq[ue] plures magna cum laude fecisse legimus.

Ceterum ad Christum redamus, qui sub vesperam urbe egrediebatur, Bethaniam se receperit. Causa Lucas annotare videtur, nimis quod acerotes & seniores populi vita ipsius infidias struxerat, & fortassis propter hos nemō illum domi sua excipere ausus fuit, ne (ut Ioannes inquit) e synagoge ejiceretur. Subducit ergo se periculo, ne ante tempus caperetur. Habetus ergo hic inconveniens & ingratitudine vulgi exemplum memorabile. Paulus ante illius aduentum omnes commotis, ingratisudinis in illo quiddam homine maius agnoverunt. Acclamationibus magnificis ipsum celeb[er]arunt, aud. exemplum.

verum docentes & probantes, simulq[ue] nouis beneficijs salutificam illius virtutem experiuntur. Ut primum vero primates illius vita infideli cernunt, nemo est, qui illi vel hospitium prebeat, nem[us] causam eius defendenda suscipiat. Exempla huic generi multa bodie extant: quibus nos non offendit oportet, cum ita Christus & Apostoli experti sint. Quin observemus hic, quid ingratis homines & inconstantes maneant. Discedit ab illius Christus, qui seipsum miraculo tueri poterat: discedit autem, ut ingratis sibi displicere intelligant, ut simul ostendat, ipsum nonquam defore locum, quo se recipiat. As Christi discessus omne genus malorum fecurabit. Quia enim in uno hoc nobis pater placat, fieri nequit, quod Dei iram & maledictionem omnigenam incurvant, quicunque illum sua Matth. 3, 17. Matt. 3, 17. Ioh. 3, 17.

Facit hic situa steriles historias, que subvicitur. Cum enim posterio die Christus in urbem reuer- Historia sicca Juris esurire, eminus sicum videt, accedit si quem fructum in illa inueniat: at ubi nullum inuenit, ob sterilitatem illam perpetua sterilitati adindicat, quae & ipsa illi cito exaruit. Videntur in his quædam lenicula esse, maledictæ.

sed cum Marcus ipse dicat, non fuisset tunc tempus siccum, & illud Christus non potuerit ignorare, Psal. 132.

aliquid utique spectauit: nimirum ut doceret, quid ingratis urbem maneat, adeoque totam Inde- cum Marcus ipse dicat, non fuisset tunc tempus siccum, & illud Christus non potuerit ignorare, Psal. 132.

rum gentem, quæ bucusque inani specie Deum deluderat. Docuerat hoc prius, quando cum lachry- Luce 19.

mis exposuit, quid de illa futurū esset. Et sane probocenit huic rei præsentis miraculum. Fuit enim Hierosolyma in istar sicus plantata à Domino, & vna cum lege & cultu externo præmissiones habuit amplissimas, que in Psalmis & prophetis legitur. Venit Christus salutem ipsius esurientis, & qui-

am manu venit, id est, tempore opportuno, nec vnguam illos vrgere & hortari desit. Sed nihil in- Psal. 132.

venit præter folia, id est, inanem fidei professionem, insolentem & exteri cultus fiduciæ & hypo-

criticum sanctitatis scum. Maledixit ergo, & sic quidem, ut omnem quoque fructificandi facultati-

tem illis ademerit, sic ut olim per Iasam minatus fuerat. Et sic uti sicci hec subito radicibus exaruit, Isiae 6.

ut & solia quidem reliquæ manserint: Ita Iudei à Deo repudiati, ipsum quoque eccl[esi]e titulum, &

cum hoc templum & sacra extera amiserunt, quibus se ante venditariunt, & horribile totius gen- Psal. 132.

sis excidium fecerunt &c. At hic meminerimus ista propter nos scripta esse, & ad nos pertinere,

qui in Dei peculium cooptati & singuli in istar siccum in vinea Domini plantatis sumus. Ut autem in Luce 13.

vineis arbores minime feruntur, nisi que fructum faciant: ut a nec nobis in eccl[esi]a locus erit, nisi fru-

ctum in Christo feramus, sicuti eti[am] in vino & palmi parabolam docet. Et quidem venit quoti- Ioh. 15.

die Christus fructus quæres pietatis, quibus ardens nostræ salutis desiderium exataret. Cibus enim Ioh. 4.

eius est, ut patri voluntatem faciat, qui illum nobis salvatorem constituit. Quid vero inueniat, res ipsa logitur. Folii quidem multi se ostentant, Christiani nomina numerum professione & ex-

ternis ceremonijs: fructus autem fidei ferunt nullos. In aduersis certe plerique concidimus, vitam agimus impuram & apertivitudo alienissimam charitas omnis extincta refringuit, regnante au-

tem libido, intemperantia, luxus, avaritia & quæcunque alia à Dei regno homines excludunt. Quid ergo expectemus præter maledictionem à Domino? quæ si jemel nos feriat, omnes quoque bene agen-

dis faciliates auferet, & ab eccl[esi]e consilio exclusos æterni interitu multabat. Præcesserunt hu-

ius generis exempla tam olim in eccl[esi]is Asia, Egypti, Aphricæ, Grecia & multarum aliarum gentium: & vnam non etiam nostro seculo imminentis ira & iudicii Dei præludia vidissimus. Nō

fratres ergo vocationis memores, fidei professionem fructibus testemur. Ita sit, ut in die regnij
maiores faciendo eternam vitam asequamur in Christo Iesu Domino nostro cruci debetur benditum
honor gloria & postetas in aeternum. Amen.

H O M I L I A X C I I I .

Et uenient Hierosolymam, & ingressus Iesus in templum cepit egere eos qui uendebant & emebant in templo, & mensas nummulatio[n]es & cathedras uidentium columbas subuertit: nec sinebat ut quicquam deportaret uas per templum. Et docebat, dicens eis: Nonne scripti est, quod domus mea domus orationis vocabitur omnibus gentibus, nos autem fecistis eam speluncam latronum. Et audierunt scribae principes sacerdotum, & quererent quomodo eum perderent. Timebant enim eum, quia tota turba percellerat super doctrina ipsius. Et cum uespera iam esset, egressus est Iesus e[st] ciuitate,

Argumentum
ex usu presen-
tis loci.

Quoniam Dei filius ideo in mundum venit, ut diaboli opera destrueret, & Diu[m]egum non homines inflauraret: totus in hoc est, ut suos in vera Dei cognitione insitutus, ex ista qua obstant quo minus illi in nobis regnare posse. Inter ea, pricipia sunt falsa doctrina & superstitio, que ut in exterris cultibus scelerum expiationem querere docent, ita & Deo vero respondeant, qui in spiritu & veritate coli vult. Quapropter Iudeorum scribas & sacerdotes, mei Elrini corruptores, pa[re]m oppugnat, & populum a cultibus superstitionis sedulo reuocat, omni[bus] cultis spem in sola Dei gratia & mortis sua merito nobis repositam esse docet. Nec hoc recte uult, verum etiam manus admonet, quando apud pretractos & obstinatos docendo nihil proficit, Semel enim & iterum templo eiecit, quacunque a sacerdotibus contra verbum Dei inuidiavit, & hoc ipsum nunc tertio facit, quando planè incurabiles esse vident. Defribunt ista Euangelia, modum diligenter, & a nobis non minori diligentia considerari debent, quia uero example Christus docet, qua optima sit reformatio ecclesie & religionis ratio, de qua hodie paucum contendimus. Quod ut melius nobis pateat, primò videndum est, que fuerit apud Iudeos temp[or]is & religionis temp[or]is. Deinde quid Christus fecerit, & quid hodie fieri conueniat. Postremò ut eius factum sacerdos scribae accepint.

Templi & re-
ligionis corru-
ptionis apud Iu-
deos.

Ioan. 1.
Apocal. 13.
Rom. 10.
Hebr. 9.10.etc.

Matth. 15.23.
Marc. 7.

Apud Iudeos tabernaculi & templi Iesu pricipius fuit, ut ad hoc unum eum publicum non gentis parochiam collectus populus, infidei & religionis uanam consenseret, ne uirias & diuersas superstitiones deflesteret. Et in templo quidem doctrina verbi Dei proponatur. Huic coniungebantur sacrificia omnis generis, qua maxima ex parte Christum leuum, remolum Dei agnum, figurabant. Fiebant item illi preces publicae in aduersis, quas Deus se exaltaverunt promiserat: nimis propter Christum, quem totius legis cultusque legalis nunc esse ceperat. Corruperat haec omnia sacerdotum avaritia, qui populi superstitionis abusus, sacrifia tempora pectatis & eorundem remissionem, non in promisso Salvatoris, sed in exterris hisce ceremoniis monstrabant & quem errorem tam olim prophetarum temporibus capisse, ex illorum sermonibus dicitur patet. Magis tamen postea auctor est, quod sub Romanis praesertim sacerdos donum rende fuisse, & annua Pontificum uices excogitatae fuerunt. Qui enim illud magno preto redimebant, comit quoque quae stus occasionem audiē auecupabantur. Introdūctio ergo sunt hominum traditiones, quae omnia finis erat, ut posthabitis vera pietatis officijs, victimis & oblationes quotidie ferent, quia Christus non uno loco illi exprobratur. Deinde quia Iudei ex diuersis regionibus ad templum ueniebant, & qui peregrini erant, victimas Hierosolymis emere conueaneant, ut hinc grueps pars ad sacerdotes rediret, in ipso templi atrio pecudes & quecunq[ue] alia ad sacrificandum nescierant, erant, venum exponebantur: neque monete diuersitas quecumque impedit, numulari infinita prurere, qui omnis generis monetam cum lucro consumarent. Denique ut in celebrissimo aliquo empore, ita hic omnia ad quecumque erant instituta. At si hac cum templo Papistarum conferas, eas